

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Włoski system prawny przewiduje środki tymczasowe, które mogą mieć również charakter zapobiegawczy, a które są zasadniczo środkami zabezpieczającymi roszczenia. Środki tymczasowe można zastosować przed wytoczeniem powództwa (środki *ante causam*) lub w trakcie postępowania. Można o nie również wystąpić w chwili wnoszenia pozwu. Przepisy ogólne regulujące postępowanie w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych określono w art. 669-*bis* i nast. kodeksu postępowania cywilnego. Wyróżnia się kilka rodzajów środków tymczasowych: a) środki zabezpieczające mają na celu zachowanie stanu faktycznego w toku postępowania lub zabezpieczenie mienia. Do tej kategorii zalicza się np. zajęcie (*sequestro conservativo*). Co do zasady tymczasowe środki zabezpieczające służą uniknięciu sytuacji, w której czas trwania postępowania spowoduje, że wykonanie uzyskanego w toku postępowania tytułu egzekucyjnego stanie się w praktyce niemożliwe z powodu utraty lub zniszczenia mienia będącego przedmiotem roszczenia; b) środki zapobiegawcze są to środki stosowane przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, które przewidują jego skutki. Tymczasowe środki zapobiegawcze służą zatem zapewnieniu, aby osoba, której przysługuje prawo, nie pozostała w stanie niezaspokojenia, ponieważ stan ten może spowodować powstanie nieodwracalnych szkód.

Środki tymczasowe są zasadniczo środkami „typowymi”. Są one również przewidziane w przepisach szczególnych, np. dotyczących spraw rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych, patentów itp. Istnieje również możliwość wystąpienia o zastosowanie „nietypowych” środków tymczasowych: są to tzw. środki pilne (*provvedimenti d'urgenza*), które reguluje art. 700 kodeksu postępowania cywilnego. Przepis ten stanowi, że kto ma uzasadnione powody, by obawiać się, że czas niezbędny do wykonania przysługujących mu praw w trybie zwykłym może spowodować powstanie nieuchronnej i nieodwracalnej szkody, może wystąpić do sądu z wnioskiem o zastosowanie pilnych środków tymczasowych, które w danych okolicznościach wydają się bardziej odpowiednie do tymczasowego zabezpieczenia skutków orzeczenia co do istoty sprawy.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

Zastosowanie środka tymczasowego podlega dwóm wymogom:

- A) *periculum in mora*, tj. wystąpienie uzasadnionej obawy, że w trakcie oczekiwania na wydanie orzeczenia co do istoty sprawy może dojść do nieodwracalnego naruszenia prawa, które ma zostać zabezpieczone danym środkiem tymczasowym;
- B) *fumus boni juris*, tj. istnienie wiarygodnych dowodów przemawiających za roszczeniem.

2.1 Postępowanie

Przepisy procesowe określono w art. 669-*bis* i nast. kodeksu postępowania cywilnego. Wniosek o zastosowanie środka tymczasowego ma formę wniosku skierowanego do sądu (*ricorso*) składanego w sekretariacie właściwego sądu. Przed wszczęciem postępowania głównego wniosek składa się do sądu właściwego rzeczowo. Jeżeli postępowanie co do istoty sprawy jest w toku, wniosek składa się do sądu orzekającego w danej sprawie. Po wysłuchaniu stron i pominięciu wszelkich formalności, które nie są konieczne do zachowania zasady kontradyktoryjności, sąd – w sposób, który uzna za najbardziej odpowiedni – przystępuje do oceny spełnienia przesłanek niezbędnych do celów wnioskowanego środka, a następnie wydaje postanowienie w sprawie uwzględnienia lub oddalenia wniosku. W przypadku gdy wezwanie strony przeciwnej mogłoby uniemożliwić zastosowanie środka, sąd może wydać postanowienie z uzasadnieniem (*decreto motivato*) zawierające, w stosownych przypadkach, streszczenie sprawy. W takim przypadku w postanowieniu sąd wyznacza termin przesłuchania stron przypadający nie później niż w ciągu kolejnych piętnastu dni. Wyznacza również powodowi termin zawity nie dłuższy niż osiem dni na powiadomienie o wniosku oraz o postanowieniu. Podczas przesłuchania sąd – w drodze postanowienia – potwierdza, zmienia lub uchyla środki przyjęte we wcześniejszym postanowieniu.

Sąd może zakończyć postępowanie, wydając postanowienie oddalające bądź częściowo lub w całości uwzględniające wniosek. W przypadku uwzględnienia wniosku złożonego przed wszczęciem postępowania głównego sąd wyznacza termin zawity nie dłuższy niż sześćdziesiąt dni na wszczęcie postępowania głównego: zasada ta nie dotyczy środków zapobiegawczych i środków pilnych, jak określono w art. 700 kodeksu postępowania cywilnego.

2.2 Najważniejsze warunki

Zastosowanie środka tymczasowego podlega dwóm wyżej wymienionym wymogom: *periculum in mora* oraz *fumus boni juris*.

3 Przedmiot i charakter takich środków

Środki tymczasowe mają charakter środków przejściowych, stosowanych do chwili wydania orzeczenia w postępowaniu głównym. W każdym przypadku dotyczy to środków zabezpieczających, co do których istnieje wymóg, aby postępowanie dotyczące głównego sporu było w toku, natomiast zasada ta ma jedynie częściowe zastosowanie w przypadku środków zapobiegawczych, które pozostają skuteczne niezależnie od tego, czy postępowanie jest w toku, chociaż nie mają takiej samej mocy jak orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, w którym rozstrzyga się kwestie będące przedmiotem sporu. Zakres środków tymczasowych jest różny w zależności od rodzaju zagrożenia, któremu mają zapobiec. Przykładowo wobec majątku dłużnika stosuje się zajęcie. Nakaz ponownego zatrudnienia pracownika niesłusznie zwolnionego z pracy stanowi natomiast obowiązek wykonania określonego działania.

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

W zależności od potrzeby, którą należy zaspokoić, środki tymczasowe można zastosować wobec ruchomości lub nieruchomości, ale także wobec własności intelektualnej i dzieł chronionych prawami autorskimi.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Środki zabezpieczające służą utrzymaniu sytuacji prawnej i faktycznej istniejącej w chwili złożenia wniosku w celu zagwarantowania, że w czasie koniecznym do zakończenia postępowania głównego nie dojdzie do naruszenia praw powoda. Środki zapobiegawcze są natomiast stosowane w oczekiwaniu na wydanie orzeczenia kończącego główne postępowanie w sprawie.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Środki tymczasowe pozostają w mocy do czasu wydania orzeczenia w postępowaniu głównym, które je zastąpi. Środki zabezpieczające, w przypadku których konieczne jest wszczęcie postępowania głównego (np. zezwolenie na zajęcie sądowe na mocy art. 670 kodeksu postępowania cywilnego lub na zajęcie zabezpieczające na mocy art. 671 kodeksu postępowania cywilnego), także tracą moc, jeżeli postępowanie główne nie zostanie wszczęte lub nie będzie kontynuowane w terminie określonym w prawie lub przez sąd lub jeżeli nie ustanowiono zabezpieczenia wymaganego przez sąd. Środki zapobiegawcze, w tym środki nietypowe (takie, których zakres zostaje określony nie na podstawie prawa, lecz przez sąd, zgodnie z art. 700 kodeksu

postępowania cywilnego), pozostają w mocy, nawet jeżeli nie mogą stanowić elementu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, nawet wówczas, gdy postępowanie główne nie zostało wszczęte albo zostało wszczęte, a następnie umorzone.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Od postanowień w sprawie środków tymczasowych, zarówno uwzględniających, jak i odrzucających wniosków o ich zastosowanie, można się odwołać (art. 669-terdecies), twierząc, że są one obciążone błędem, lub przedstawiając sądowi apelacyjnemu dodatkowe okoliczności i powody, które nie zostały uwzględnione w pierwotnym pozwie.

Powiązane strony

► [Konstytucja Republiki Włoskiej](#) (EN)

http://www.educational.rai.it/materiali/pdf_articoli/22122.pdf

► [Włoskie ustawy i kodeksy](#) (IT)

<http://www.normattiva.it/>

► [Włoski kodeks postępowania cywilnego](#) (IT)

<http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-di-procedura-civile>

► [Włoski kodeks postępowania administracyjnego](#) (EN)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/mzk3/~edisp/nsiga_4276977.pdf

► [Włoski kodeks postępowania administracyjnego](#) (FR)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/njiz/~edisp/nsiga_4506451.pdf

► [Włoski kodeks postępowania administracyjnego](#) (DE)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/nda5/~edisp/nsiga_4289867.pdf

► [System sądowy we Włoszech](#) (EN)

https://www.csm.it/web/csm-international-corer/consiglio-superiore-della-magistratura/sistema-giudiziario-italiano?show=true&title=&show_bcrumb=

► [Ordynacja podatkowa](#) (EN)

<http://def.finanze.it/DocTribFrontend/getAttoNormativoDetail.do?id=%7bECD81E71-D37B-4722-AA36-116B5BCB2232%7d>

► [Ministerstwo Sprawiedliwości](#) (IT)

<http://www.giustizia.it/>

Ostatnia aktualizacja: 29/09/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.